

AI en Johanna Hermelingk

Albert van der Kaap

Al een tijd doe ik onderzoek naar een neef van een voorouder, Luwert Fockens. In juli 1672 werd hij op de Grote Markt van Groningen onthoofd. Hij werd beschuldigd van landverraad; hij zou hebben geheuld met de beruchte Bommen Berend, Bernard von Galen, bisschop van Münster.

Zakelijke gegevens

Luwert (of Louwert), zoon van Edzo Fockens, werd geboren op 16 februari 1630 op Groot Hoysum in Warffum. Hij trouwde op 16 september 1655 in Westerlee met Icktien Haijckens, dochter van Haico Matthiae en Hemmechien Ipens. Drie jaar na de dood van haar man, hertrouwde Icktien, op 27 juni 1675 in Westerlee, met Egbert Luitiens van Roon (ongeveer 31 jaar oud).

Correspondentie van Luwert en Osebrandt Rengers met Johanna Hermelingh

Luwert en ook Osebrandt Rengers van de Freylemaborg, die ook van een vergelijkbaar feit werd beschuldigd, correspondeerden met een zekere Johan van Schuylenborch, die voor deze correspondentie de schuilnaam Johanna Hermelingh gebruikte.

De inhoud van de correspondentie ken ik niet, noch weet ik waarom hij deze schuilnaam gebruikte. Op internet en in inventarissen van archieven heb ik geen informatie kunnen vinden.

Daarom nam ik mijn toevlucht tot kunstmatige intelligentie. Niet dat ik hiervan hoge verwachtingen had, maar je weet maar nooit.

ChatGPT

Ik begin met ChatGPT. Deze bot meldt bij de naam Johanna Hermelingh dat er geen bekende of beroemde historische persoon met die naam is geweest. Als ik vervolgens typ: *'schuilnaam Johanna Hermelingh'* krijg ik terug dat Johanna Hermelingh wel voorkomt als schuilnaam (pseudoniem), maar hoort bij Johanna van Woude, wier echte naam Johanna Cornelia van Uildriks (1863–1904) was. Op de vraag: *Wie ging schuil achter de naam Johanna Hermelingh?* krijg ik als antwoord: Top Naeff.

Maar dan Gemini:

Johanna Hermelingh, zegt Gemini, is vooral bekend als de schuilnaam van de 17e-eeuwse Groningse adellijke vrouw Johanna van Schulenborgh, dochter van Johan Schulenborgh. Zij speelde een opmerkelijke, maar riskante rol in de politieke geschiedenis van het Noorden van Nederland tijdens het rampjaar 1672 en de periode daarna... Zij was een dochter van de invloedrijke Groningse politicus Johan van Schulenborgh... Johanna gebruikte de naam "Johanna Hermelingh" om in het geheim te corresponderen met haar geliefde (en later echtgenoot), Luwert Fockens...

Johanna gebruikte haar schuilnaam niet alleen voor de romantiek, maar ook om het familiekapitaal en de politieke eer te redden... Via haar brieven hield ze contact met medestanders en probeerde ze de schade voor de familie te beperken. Haar huwelijk met de Friese edelman Luwert Fockens was cruciaal. Het bood haar bescherming en een nieuwe basis buiten de directe invloedssfeer van de woedende Groningers.

Het wordt allemaal nog een stuk fraaier als ik vraag: *Wie ging schuil achter de naam Johanna Hermelingh?* Nu is het ineens de schuilnaam van Anna van Ewsum, de vrouw van de beruchte Georg Wilhelm von Inn- und Knyphausen (heer van de borg Nienoord). Tijdens de Tweede Münsterse Oorlog (1672–1674) speelde de familie Von Inn- und Knyphausen een dubieuze rol. Terwijl de stad Groningen werd belegerd door de troepen van de bisschop van Münster ("Bommen Berend"), onderhielden de bewoners van de borg Nienoord geheime contacten met de vijand... Anna van Ewsum gebruikte de naam Johanna Hermelingh om te corresponderen met Luwert Fockens, een vertrouweling die betrokken was bij de geheime onderhandelingen met de Münstersen.

CoPilot

De resultaten bij CoPilot zal ik u besparen, Op de vraag wie Johanna Hermelingh was krijg ik (in het Duits) drie mogelijke personen met die naam voorgeschoteld. Uiteraard niet de juiste.

Nog een keer ChatGPT

Echt grappig wordt het als ik Chat GPT vraag: *Wat kun je me vertellen over de correspondentie van Johanna Hermelingh met Luwert Fockens en Osebrandt Rengers?* De geboden informatie is deels juist, maar wel afkomstig van een artikel van mij op mijn eigen website HistoForum.

Gemini zegt, als ik dezelfde vraag stel o.a. onder het kopje *De correspondentie met Luwert Fockens:*

Luwert Fockens, de borgheer van de Fockensheerd in Froombosch, raakte in 1664 in opspraak door zijn contact met "Johanna".

- **De inhoud:** De brieven suggereerden een complot waarbij de bisschop van Münster (Bommen Berend) Groningen zou binnenvallen om de oude machtsverhoudingen te herstellen.
- **De afloop:** De onderschepte brieven werden als bewijs van verraad gezien. Fockens werd in 1666 ter dood veroordeeld en onthoofd in de stad Groningen.

Ik ken geen Fockensheerd in Froombosch dat pas rond 1900 is ontstaan en Luwert werd in 1672 onthoofd en niet in 1666.

Ook van CoPilot word je niet vrolijk:

- Johanna Hermeligh = alias van Luwert Fockens, gebruikt voor verboden correspondentie met Schulenborgh.
- Geen verband met Osebrandt Rengers in termen van correspondentie of samenwerking.